

האביר, הנסיכה, הדרקון הנורא (ואוטו נושא הכלים)

כתב ואייר גלעד סופר

הוצאת כינרת 2016

על הספר

בניגוד לכל הציפיות שיוצרות מעשיות עם, זוהי מעין מעשייה על האביר וילהלם, שיוצא רכוב על חמור להציל את הנסיכה ברונהילדה מהדרקון הנורא. הוא אינו מציל אותה. במקומו נשלח נושא הכלים שלו אשר לאורך כל הדרך עשה את העבודה בשבילו. והסוף, גם הוא מנוגד לכל מה שמבטיחות מעשיות עם. מספר המעשייה, שהוא גם דמות המשתתפת בסיפור, פונה אל הקורא באמצעות אותיות דפוס מיוחדות, ומשוחח באותיות אלה גם עם הדמויות המצוירות.

במצעד הספרים הספר מיועד לכיתות א-ג

הפעלות

לפני הקריאה

המורה תציג בפני התלמידים מספר דמויות:

אביר

נסיכה

דרקון

נושא כלים

מלך

התלמידים יתבקשו לתאר את הדמויות האלה כפי שהם מדמיינים אותם על פי מעשיות עם שקראו.

איך הדמויות נראות, מה האופי שלהן?

התלמידים יתבקשו לבנות עלילות סביב דמויות אלה. אפשר להיעזר במעשיות שהם מכירים.

המורה תזכיר את מאפייני מעשיית העם (אתרים רבים עוסקים בנושא זה). התלמידים ידגימו את מאפייני המעשייה על פי מעשיות מוכרות.

קריאת הספר

המורה תקרא יחד עם התלמידים את שני צידי הדף הראשון הפותח את הספר.

- מהו הסיפור? מה מיוחד בדף זה מבחינת צורתו? (התלמידים ישימו לב לדפוס המיוחד, ולכך שאין איורים).
- בכיתות מתקדמות אפשר לדבר על **דמות המספר** ביצירה, שאינה בהכרח מחבר היצירה.
- המורה תבדוק עם התלמידים באיזו מידה מתאימה פתיחת הסיפור למעשיית עם.

התלמידים ימשיכו בבית או בכיתה לקרוא את הספר עד סופו.

שאלות

- האם אפשר לדעת או לשער היכן מתרחשת המעשייה?
- איך נראה הנסיך וילהלם בציורים?
- במה שונה דמותו של הנסיך בהופעתו ובהתנהגותו מדמויות הנסיכים במעשיות עם?
- ספרו על היחסים בין הנסיך וילהלם ונושא הכלים כפי שהם מובעים באיורים.
- באיזה שלב הסכים הנסיך להתחלף עם אוטו?
- ספרו על העימות בין אוטו לבין הדרקון.
- האם הנסיכה ברונהילדה שמחה בניצחון על הדרקון?
- ספרו על שני הסיומים של נישואי הזוג הצעיר.
- איך מרמז המספר את דעתו על הסיומים המקובלים של מעשיות עם?
- מה דעתכם על כך שהנסיכה חויבה להינשא לאוטו?
- השוו זאת לדמויות של הנסיכות במעשיות עם אחרות
- ספרו על היחסים בין הנסיך וילהלם והמספר.
- התבוננו באיור המסיים את הסיפור: מהו המשך ההרפתקאות של וילהלם והחמור?
- אילו מאפיינים של מעשיית העם באים לידי ביטוי בספר זה?
- האם העובדה שהמחבר של הספר הוא ישראלי באה בו לידי ביטוי לדעתכם?

דמות המספר והתקשורת שלו עם הקורא ועם הדמויות

1. השימוש בדפוס כדי להביע תכנים בסיפור:

- מה עשה אוטו נושא הכלים עד הרגע שהלביש את הנסיך בשריון המתכת?
- מדוע מופיע שמו של אוטו בכותרת הספר באותיות קטנטנות?(התבוננו באיור הכריכה בראש הפעילות)
- האם גודל האותיות מתאים לפעילויותיו בסיפור?

2. דו שיח בין המספר לדמויות תוך כדי קידום העלילה:

- באיזו דרך גראפית מביע המספר את השינויים בטון הדיבור שלו לנסיך?
- איך מפעיל המספר את הנסיך?
- איך מפעיל המספר את אוטו במלחמתו בדרקון? (התבוננו באיור ובטקסט והסבירו את חילופי הדברים בין המחבר לאוטו)

- הסתכלו בעמודים שאחרי האיור וספרו מה הציע המספר לאוטו, וכיצד עזר לו לנצח את הדרקון.
- מה הייתה תגובת הדרקון לאחר שנוצח?

קריאה מחודשת במעשיות - עם (דיון כיתתי)

- האביר על הסוס, המציל את הנסיכה מכישוף או מדרקון אכזר, מופיע בהרבה מעשיות עם. כיצד שינה אותם המספר בסיפור שלפנינו?

על גלגולו של הדרקון במסורות עד ימינו אפשר לקרוא במאמרה של נ. מנהיים

(המורה תספר לילדים את עיקרי הקטע)

<http://www.haaretz.co.il/.premium-1.2539437>

— אפליה לרעה על רקע אפיון גזעי אינה מתקבלת היום בברכה, גם לא אצל דרקונים, וקשה, עד בלתי אפשרי, למצוא היום דרקונים מרושעים באמת, מרושעים מעצם טיבם ובריאתם, יורשים ראויים לחיה המפלצתית מחזון יוחנן. אם היצירה כוללת דרקונים רעים, ידאג היוצר לוודא שהם מאוזנים בשלמות על ידי דרקונים נאורים וחביבים, הנלחמים בהם עד חורמה ומנצחים, כמובן. לחלופין, הוא יסייע לנו לרדת לשורשי הרשע שלהם ולהבין שהם חוו שנים של רדיפות, סבלו מדעות קדומות נגד קשקשים או נפלו קורבן לאבירים תאבי קרב שהכו אותם.

הדרקון אינו עוד חיה אילמת והרסנית או שטן מסית ומדיח בעל העדפות תזונה חריגות, אלא יצור מורכב ואינטליגנטי, לעתים אף נאמן עד כדי סימביוטיות, מעין כלב ענק, מכונף ונושף אש, חברו הטוב ביותר של האדם שרוכש את נאמנותו.

התבוננו באיור הבא וקשרו אותו לנאמר בקטע שצוטט כאן (שימו לב לתגובתה של הנסיכה)

- האם יש הבדל אמיתי בין דמויות הנסיכות במעשיות העם, (נערות לא פעילות שמחכות לאביר הגיבור), לבין דמות הנסיכה בסיפור זה?

בקבוצות

- הציעו סיום אחר לכל הדמויות בסיפור זה (לדוגמה, חברו המשך לסיפורו של וילהלם, לסיפור הדרקון, לזוג אוטו והנסיכה) בחרו את הסיומים שהכי אהבתם, הביאו את ההצעות שלכם בפני הכיתה.

הכינו:

ד"ר איה מרבך

ד"ר רחל עזוז

מחברות סדרות ספרי הלימוד "לשון ועוד", "עברית ועוד", "לקרוא ועוד".